

Fundacja
ING
Dzieciom

EDUKACJA EKONOMICZNA W MAŁYM PALCU

Autorki: Wioleta Mueller-Konieczny i Aldona Radomska-Paluchowska

Grafika i skład: Edyta Adamowska

Konsultacja merytoryczna: Aleksandra Malinowska pion CFO ING Banku Śląskiego

Spis treści

List od Prezeski Fundacji ING Dzieciom	3
Wprowadzenie	4
PIENIĄDZE. KLUCZ DO ŚWIATA WARTOŚCI	7
MUZEUM PIENIĄDZA	12
NA ZAKUPACH.....	18
KIESZONKOWE - MOJE PIENIĄDZE, MOJE DECYZJE!.....	24
KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI	28
OSZCZĘDZANIE	32
ZARABIANIE	37
WYDAWANIE	45
DZIELENIE SIĘ	51
LISTA KSIĄŻEK DLA DZIECI O EDUKACJI EKONOMICZNEJ.....	55

Szanowni Państwo,

edukacja ekonomiczna staje się coraz bardziej istotnym elementem nowoczesnego kształcenia, przygotowując uczniów do aktywnego i świadomego uczestnictwa w życiu gospodarczym. Pieniądze to nie tylko matematyka.

To również droga do samodzielności, odpowiedzialności i przedsiębiorczości, które warto zaszczerpić w dzieciach już od najmłodszych lat.

Edukacja ekonomiczna uczy dzieci jak liczyć pieniądze oraz planować budżet, ale także rozwija w nich umiejętności życiowe i społeczne. Poprzez naukę obchodzenia się z pieniędzmi dzieci uczą się podejmowania świadomych decyzji, planowania przyszłości, rozumienia wartości pracy i dobroczynności.

Wspieranie przedsiębiorczości dzieci to także krok w stronę kompetencji przyszłości. Przedsiębiorczość idzie w parze z innowacyjnością, kreatywnością i umiejętnością rozwiązywania problemów, stwarzając odpowiednie warunki do sukcesu zawodowego oraz osobistego. W ten sposób, edukacja ekonomiczna staje się nie tylko lekcją o pieniądzach, ale również o życiu i wartościach, które kształtują naszą codzienność. Dzięki samodzielnemu gospodarowaniu pieniędzmi dzieci doświadczą wielu emocji. Czasami będą to sukcesy, gdy uda im się odłożyć na wymarzoną rzecz. Innym razem mogą je spotkać niepowodzenia. Jeśli tylko otrzymają przestrzeń do wyciągania wniosków i nauki pozbawionej krytyki, każda z tych sytuacji przybliży je do celu, czyli zdrowych finansowych decyzji w przyszłości.

Zapraszamy nauczycieli i nauczycielki, a także edukatorów i edukatorki do korzystania z naszych materiałów edukacyjnych. Wierzymy, że dzięki nim będziecie mogli w sposób przystępny i inspirujący wprowadzić swoich uczniów w świat ekonomii. Nasze materiały zostały opracowane w formie rozmów i gier edukacyjnych. Powstały z myślą o wsparciu osób uczących w codziennej pracy. Edukacja ekonomiczna może stać się fascynującą podróżą, która nie tylko wzbogaci wiedzę dzieci, ale także wyposaży je w umiejętności potrzebne do osiągnięcia sukcesu w dorosłości.

Joanna Dymna-Oszek
Prezeska Fundacji ING Dzieciom

WPROWADZENIE

Świat finansów wzbudza naturalną ciekawość dzieci, skłaniając je do odkrywania. Bywa intrygujący, ale także nieco niedostępny. Choć młody człowiek codziennie obserwuje aspekty związane z finansami, często je błędnie interpretuje z powodu niewystarczającej wiedzy i umiejętności. Dlatego zadaniem nauczycieli, nauczycielek oraz edukatorów i edukatorek jest organizowanie przestrzeni oraz sytuacji edukacyjnych, które wykraczają poza zdolność wykonywania prostych obliczeń pieniężnych, rozróżniania nominatów czy wskazywania różnic w sile nabywczej pieniądza, ujętych w Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla pierwszego etapu edukacyjnego.

Na obszar ekonomii warto spojrzeć z szerszej perspektywy. Interesujące treści odnaleźć można w Ustawie z dnia 14 grudnia 2016r *Prawo Oświatowe*, gdzie obliguje się nauczycieli klas I-III do prowadzenia zaplanowanych i systematycznych działań z zakresu orientacji zawodowej. Dokument o zasięgu europejskim, a mianowicie *Zalecenia Rady Europejskiej w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie* udziela nam kolejnych wskazówek. Szczególną uwagę zwrócono na nabywanie umiejętności, które pozwolą w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy.

Wśród ośmiu wzajemnie uzupełniających się obszarów odnajdujemy wiele odniesień do ekonomii. Nie tylko solidna umiejętność liczenia, wpisana w kompetencje matematyczne, bezpieczne korzystanie z nowoczesnych narzędzi, ujęte w kompetencjach cyfrowych, czy zdolność wykorzystywania szans i pomysłów oraz przekształcania ich w wartość dla innych osób, oparte na przedsiębiorczości, są kluczowe w sprawnym posługiwaniu się finansami. Naszym zadaniem jest kształtowanie i doskonalenie wśród uczniów takich cech jak: kreatywność, myślenie krytyczne i strategiczne, wytrwałość, proaktywność, otwartość na przyszłość, zdolność do podejmowania inicjatyw i mobilizowania zasobów, sprawna komunikacja, rozumienie pojęć i struktur społecznych, gospodarczych i prawnych, poszanowanie kwestii etycznych oraz wspieranie bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju.

Dopiero wtedy możemy mówić o świadomym operowaniu pieniędzmi.

Choć wczesna edukacja ekonomiczna może wydawać się skomplikowana, wszystkie wskazówki zawarte w prawie oświatowym odnajdziecie w tym niewielkim, ale niezwykle wartościowym zestawie inspiracji. Siedem proponowanych ścieżek to owoc współpracy specjalistów z dziedziny finansów ING Banku Śląskiego, edukatorów oraz nauczycieli-praktyków, którzy cenią sobie elastyczne, zorientowane na dziecko podejście do procesu edukacji.

Każda z aktywności wprowadza odbiorcę w świat ekonomii i kształtuje praktyczne umiejętności niezbędne w codziennym funkcjonowaniu. Wszystko po to, by “zmieścić edukację ekonomiczną w małym palcu”. Odnajdziecie tu zatem charakterystykę pieniądza z właściwym mu rysem historycznym, czyli odkryjecie to, czego jeszcze nie wiecie o zawartości swojego portfela. Poznacie prawdziwy milion i urzeczywistnicie plany stworzenia własnego muzeum. Poruszycie kwestie strategii marketingowych, rozmawiając m.in. o gratisach. Poznacie swoje mocne strony oraz związany z nimi świat dostępnych zawodów. Zatopicie się w literaturze, poznając ją wszystkimi zmysłami. Staniecie “oko w oko” z kryzysem gospodarczym. Nauczycie się rozsądnie gospodarować swoim zasobami, pozyskiwać dodatkowe środki, oszczędzać i dzielić.

Rola nauczyciela, nauczycielki oraz edukatora lub edukatorki jako przewodnika wprowadzającego w te zagadnienia będzie polegać głównie na pobudzaniu uczniów do stawiania hipotez i zadawania pytań, na które wspólnie będziecie poszukiwać odpowiedzi. Nie jest wymagana dogłębna wiedza z zakresu ekonomii, historii czy matematyki.

Każda z proponowanych aktywności została opatrzona komentarzem i zawiera niezbędne wskazówki do realizacji. Struktura proponowanej lekcji opiera się na sprawdzonym wzorcu efektywnych działań metodycznych, które wzmacniają motywację uczniów do aktywności i zawsze prowadzą do podsumowania zdobytych kompetencji. Aby skupić uwagę uczniów, każda aktywność rozpoczyna się od działania zatytułowanego „Na dobry początek”. „Wiem, potrafię, działałam” to sekcja, która wskazuje na cele, jakie uczniowie powinni osiągnąć podczas zajęć. Opiera się na aktywności dziecka i ogranicza do minimum formę przekazywania wiedzy poprzez wykład.

Po krótkim wprowadzeniu zatytułowanym „**Czy wiesz, że...**”, pojawiają się pytania badawcze w sekcji „Kto pyta, nie błądzi”. Odkrywanie odpowiedzi na te pytania wspierają działania w ramach „**Bądź uważny**”, „**Sprawdź to**”, oraz wskazówki dla nauczycieli i edukatorów. W sekcji „**Chcę wiedzieć więcej**” znajdują się dodatkowe informacje, które poszerzają temat i pogłębiają wiedzę uczniów. Rekomendujemy, abyś, zanim odpowiesz na pytania zawarte w aktywnościach lub wyjaśnisz trudne pojęcia, dał uczniom i uczennicom czas na samodzielne ich przemyślenie i sformułowanie odpowiedzi. Dzięki temu inspiracje mogą być realizowane w różnorodnych grupach wiekowych, dostosowując się do indywidualnych potrzeb odbiorców i wspierając wdrażanie edukacji włączającej. Najobszerniejszą część stanowi zbiór zadań pt. „**Sprawdź to**”. Zawiera on kilka różnorodnych ćwiczeń pod względem wiodących dziedzin edukacji (polonistycznej, matematycznej, plastycznej, języków obcych itp.) oraz stopnia trudności. Nauczyciel wybiera odpowiednie ćwiczenia, uwzględniając możliwości indywidualne dzieci oraz dostępny czas na realizację.

Nasze materiały kierujemy bezpośrednio do nauczycieli i nauczycielek. W niektórych miejscach zwracamy się do uczniów, oferując nauczycielom sugestie, w jaki sposób można poprowadzić rozmowę z uczniami i uczennicami. Aby ułatwić nawigację po materiałach sugestie oznaczyliśmy przerwającą pomarańczową linią. Inspiracje mogą być wprowadzane kompleksowo, jako cykl zajęć lub w formie odrębnych jednostek lekcyjnych. Interdyscyplinarny charakter publikacji uwzględnia założenia inkluzji, nowoczesne trendy edukacyjne (w tym techniki uważności) i w sposób kompleksowy wspiera realizację podstawy programowej kształcenia ogólnego. Spośród wielu inspiracji wybierz te, które uważasz za najcenniejsze dla ciebie i twojego zespołu klasowego. Zanurzcie się w świecie pieniędzy. Już brzmi obiecująco, a to dopiero początek...

Aldona Radomska-Paluchowska,
autorka książek dla dzieci,
specjalistka ds. programów Fundacji ING Dzieciom

Wioleta Mueller-Konieczny,
pedagożka, doradczyni metodyczna,
wicedyrektorka szkoły podstawowej

PIENIĄDZE. KLUCZ DO ŚWIATA WARTOŚCI

Banknoty i monety, jak każdy inny przedmiot, charakteryzują się pewnymi typowymi cechami (np. kształt, rozmiar, waga, surowiec, z którego są wykonane).

Z uwagi na ich wyjątkowość, posiadają również całą masę tajemnic. Odkryjmy je wspólnie, wykorzystując garść historii i dostępne nam środki, czyli nasze zmysły.

Na dobry początek...

Zaskocz swoich uczniów i, zanim rozpocznieś zajęcia, pokaż im kilka elementów stanowiących niegdyś walutę, tj. ryż, muszle, sól, ziarna zbóż. Zachęć ich do odkrycia tematu lekcji.

CZY WIESZ, ŻE...?

Wiele lat temu proces wymiany handlowej odbywał się wyłącznie na zasadzie **barteru** (tj. wymieniano towar za towar). Te pierwotne „płacidła”, czyli m.in. zboże, sól, kakao, ryż, muszle czy skóry zwierzęce, bywały kłopotliwe zarówno w przechowywaniu, jak i w transporcie. Postanowiono zatem wykorzystać inną formę zapłaty, tzw. pieniądz kruszcowy.

Początkowo używano bryłek metali, np. złota, które wazono przy każdej transakcji. Z czasem powstały pierwsze monety. Choć w zmienionej formie, zachowały się one do dziś.

Kto pyta, nie błądzi

Poproś dzieci, aby zastanowiły się nad poniższymi pytaniami, co pobudzi ich ciekawość i wprowadzi w tematykę pieniędzy.

—————> Czy potrafisz wymienić wszystkie znane ci określenia pieniądza?

-----> Czy wiesz, ile monet polskich znajduje się w obiegu oraz jakie są ich nominały?

.....> Z jakiego kruszcu są wykonane monety?

Propozycje odpowiedzi:

Niezależnie od tego, czy nazwiesz ją **kasą, forszą, szmałem, dutkami, hajsem, złociszami, grosiwem, cashem, gotówką, mamoną, kapuchą, sianem, drobniakami** czy po prostu **walutą**, wiedz, że

pieniądze są powszechnym środkiem płatniczym przyjmowanym w zamian za towary i usługi oraz służącym do regulacji zobowiązań.

Mamy do dyspozycji 9 różnych monet (1 gr, 2 gr, 5 gr, 10 gr, 20 gr, 50 gr, 1 zł, 2 zł i 5 zł). Każda z nich jest inna, wyjątkowa i potrzebna. Za ich pomocą można dokładnie wycenić wartość towaru.

Monety 1, 2 i 5 gr, choć wyglądają na złote, wykonane są z mosiądzu manganowego (MM59), natomiast 10, 20 i 50 gr wykonane są z miedzioniklu (MN25). Do 2020 roku złotówka była również wykonywana z tego materiału. Obecnie spotkasz ją w wersji stalowej, pokrytą niklem. Od razu widać, że 2 zł i 5 zł są białe, czyli składają się z dwóch różnych barw. To zasługa połączenia miedzioniklu i brązu.

NO CÓŻ, TERAZ JESTEŚ SPECJALISTĄ RÓWNIEŻ Z CHEMII!

Bądź uważny

Zachęć dzieci do dokładnego zbadania wszystkich 9 monet, aby mogły odkryć różnice i podobieństwa między nimi.

→ Poproś, aby zwróciły szczególną uwagę na awers (stronę z symbolem narodowym, takim jak orzeł) oraz rewers, gdzie znajduje się nominał monety, na przykład 1 zł.

→ Zachęć do dotykania, oglądania, a nawet ważenia, by lepiej poznały monety.

CHCĘ WIEDZIEĆ WIĘCEJ

Rozpocznij z uczniami rozmowę na temat tych fascynujących faktów, aby pomóc im odkryć, jak niezwykle i złożony jest świat monet.

Poza wielkością, wagą, kolorem, grubością, materiałem wykonania, ornamentem (czyli roślinną ozdobą) i nominałem, monety posiadają jeszcze jedną ukrytą różnicę – ich obrzeża. W zależności od nominału są one: ząbkowane (1 gr, 20 gr, 50 gr), gładkie (2 gr, 2 zł), na przemian gładkie i ząbkowane (5 gr, 10 gr, 1 zł) bądź moletowane nieregularnie (5 zł), czyli posiadają masę zagłębień. To niezwykle ważny detal, sprawiający, że bez udziału wzroku jesteśmy w stanie precyzyjnie określić wartość trzymanego w dłoni pieniądza.

Produkcja monet o nominale 1 i 2 gr kosztuje... ok. 5 gr! W tym momencie, gdy surowce i energia elektryczna są droższe, wartość ta również może być większa. **Oznacza to, że produkując pieniądze, tracimy pieniądze?**

NO I NAJLEPSZE NA KONIEC.

Czy wiesz, skąd prawdopodobnie wzięła się nazwa „moneta”?

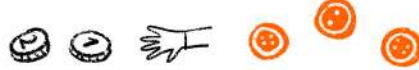
„Monetki” to muszelki kauri, ślimaków z rodziny porcelanek. Muszle te wyglądają jak wykonane z porcelany: są białe, gładkie, połyskliwe i bardzo twarde. Są poręczne, a ze względu na kształt – łatwe do policzenia (mają ok. 2,5 cm długości). Przez wiele wieków nie można było ich sfalszować, przynajmniej do czasu, gdy Europejczykom udało się zdobyć tajemnicę wyrobu porcelany”.

SPRAWDŹ TO

Przedstaw uczniom zabawne i angażujące aktywności, które pomogą im lepiej zrozumieć rolę zmysłów w codziennym życiu.

Wykorzystaj poniższe ćwiczenia, aby wprowadzić dzieci w tematykę rozpoznawania przedmiotów za pomocą dotyku oraz matematycznego manipulowania monetami.

Poszukiwacze monet

Umieść w pojemniku wszystkie monety oraz kilka innych przedmiotów o podobnym kształcie (guziki, żetony, okrągłe tekturki, kamyczki, makaron, plastikowe nakrętki). Zasłoń oczy materiałem. Za pomocą dotyku postaraj się wybrać wszystkie zbędne elementy, zostawiając w pojemniku wyłącznie monety.

To nie takie łatwe

Czy odważysz się teraz na trudniejsze wyzwanie? Weź do ręki monetę 2 zł. Spróbuj, dotykając ją, zapamiętać jak najwięcej jej szczegółów. Następnie przełóż ją do ręki niedominującej (jeśli jesteś praworęczny, będzie nią twoja lewa dłoń), a drugą włóż do pojemnika i postaraj się wybrać ze zbioru monet kolejną 2 zł. Opowiedz o swoich odczuciach. Zastanówcie się wspólnie, co czują osoby niedowidzące lub niewidome podczas codziennych zakupów. Zwróćcie uwagę, że monety o różnych nominałach mają różne **rozmiary** i **wagi**. Dzięki temu osoby niewidome mogą odróżniać je na podstawie dotyku.

Matematyka królową nauk

$$50 + 1 + 10 + 10 + 10 = ???$$

Manipulując monetami (lub ich odpowiednikami), postaraj się w różny sposób uzyskać wartość 2zł. Może to wyglądać np. tak: 1zł, 50gr, 20gr, 20gr, 10gr lub 10x1gr, 5x2gr, 10x5gr, 3x10gr, 1zł.

Pogłótkuj

Powiedz, z ilu monet 1, 2 lub 5 gr musiałbyś skorzystać, by uzyskać wskazaną wartość (np. 2zł). Zastanów się, ile możliwych kombinacji jesteś w stanie uzyskać, mając do dyspozycji wszystkie dostępne nominały.

Wyzwanie dla przyszłych programistów i programistek

Działając w parach, spiszcie na kartce warunek do powyższej zabawy np. monety 1 zł możesz użyć jednokrotnie lub nie możesz jej wykorzystać wcale. Inną propozycją jest dobranie monet tak, by użyć ich najwięcej lub jak najmniej. To dopiero wyzwanie! Po każdej z rozgrywek dopiszcie po jednym warunku.

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Celem tej lekcji jest zdobycie przez uczniów poniższych umiejętności i informacji:

- Rozumiem rolę pieniędzy w wymianie handlowej.
- Znam wszystkie polskie monety. Potrafię wymienić ich cechy charakterystyczne oraz odróżnić je spośród innych środków płatniczych.
- Swobodnie manipuluję monetami jako środkiem płatniczym, uzyskując wskazaną wartość nominalną.
- Myślę strategicznie.

Kto pyta, nie błądzi

Wykorzystaj te informacje, aby wzbogacić dyskusję na temat wartości pieniądza i historycznych ciekawostek związanych z jego powstaniem.

Skąd wzięła się nazwa muzeum?

Muzeum kojarzy nam się z całą masą starych przedmiotów wyeksponowanych dla zwiedzających. Jednak samo słowo „museion” oznaczało Świątynię Muz, czyli wyjątkowe miejsce dostępne bóstwom. Dlatego gromadzenie obiektów ważnych dla historii, kultury, przyrody, nauki i sztuki w muzeum ma swoje uzasadnienie.

Dlaczego w muzeum podziwia się pieniądze?

Numizmatyka to nauka zajmująca się badaniem monet, banknotów i innych znaków pieniężnych pod względem historycznym, estetycznym oraz technicznym.

Jak widać, ten niewielki przedmiot, który każdy z nas może zmieścić w swojej dłoni, poza funkcją płatniczą może nas również zachwycić swoim pięknem oraz stanowić źródło wiedzy o życiu i funkcjonowaniu całych społeczności.

Numizmatyka ma również drugie oblicze – jest to metoda inwestowania polegająca na skupowaniu banknotów i monet kolekcjonerskich.

MUZEUM PIENIĄDZA

Na dobry początek...

Ukryj kilka monet w pudełku przypominającym drogocenny skarb. Zachęć uczniów, by bez otwierania wieczka, a wyłącznie za pomocą słuchu i swojej wyobraźni, określili, co znajduje się w jego wnętrzu. Następnie porównajcie swoje pomysły.

CZY WIESZ, ŻE...?

Milion złotych w banknotach o nominale 10 zł waży aż 70 kg.
To waga dwójga osób w twoim wieku!

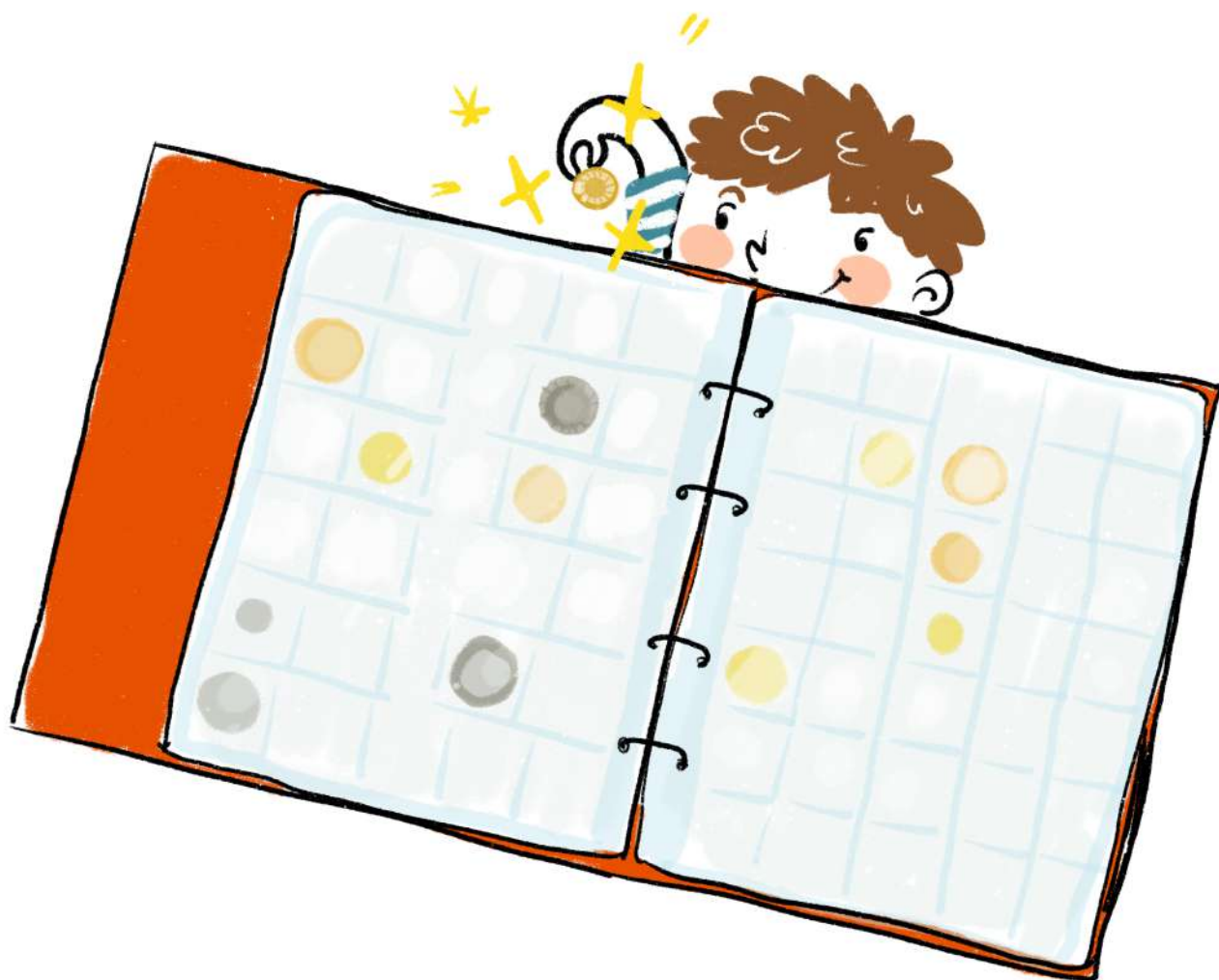
Dla porównania, ta sama kwota w banknotach o nominale 500 zł to tylko 2,2 kg. Ten ciężar już łatwiej unieść.

Czym jest numizmatyka?

Numizmatyka to nauka zajmująca się badaniem monet, banknotów i innych znaków pieniężnych pod względem historycznym, estetycznym oraz technicznym.

Czy w klasie jest miejsce na klaser?

W klasie zdecydowanie jest miejsce na klaser, ponieważ jest to rodzaj albumu, w którym kolekcjonerzy umieszczają drobne, płaskie obiekty, np. znaczki pocztowe lub monety.

Bądź uważny

W trakcie aktywności zachęć uczniów do wspólnego rozważenia różnych metod obliczeniowych oraz dyskusji na temat praktycznych zastosowań takich obliczeń w codziennym życiu.

Skoro 1 zł waży zaledwie 5 gram, oblicz, ile takich monet osiągnie wagę 1 kg.

→ Możesz skorzystać z dowolnej metody, aby odkryć prawdę.

Jakie widzisz możliwości?

CHCĘ WIEDZIEĆ WIĘCEJ

Zaproś uczniów do wspólnego odkrywania interesujących faktów i przedmiotów, które można zobaczyć podczas wirtualnego spaceru, zachęcając ich do dzielenia się swoimi spostrzeżeniami i wrażeniami.

Link do strony <https://www.cpnbp.pl/wirtualny-spacer>

Jeśli jesteście ciekawi, jak wygląda muzeum pieniądza, możemy jeszcze dziś wybrać się na wirtualny spacer.

**CZEKAJĄ NA NAS ...PRAWDZIWY MILION, SZTABKI
ZŁOTA I INNE TAJEMNICE SKARBICA.**

SPRAWDŹ TO

W tych aktywnościach uczniowie będą mieli okazję zgłębić różne aspekty związane z monetami i pieniądzem, rozwijając swoje umiejętności matematyczne, lingwistyczne oraz kreatywne.

Każda z proponowanych zabaw ma na celu rozwijanie zmysłów, takich jak dotyk i wzrok, oraz zachęcanie do analitycznego myślenia i współpracy.

Poprowadź uczniów przez te zadania, angażując ich w obserwację, szacowanie i odkrywanie fascynujących faktów związanych z historią i funkcjonowaniem pieniądza.

Słowo w słowie

Zwróć uwagę, z ilu sylab i głosek składa się słowo NUMIZMATYKA. Korzystając ze swojej wiedzy, spróbuj ułożyć maksymalną liczbę słów składających się wyłącznie z zawartych tu znaków (liter), np.

mama, mumia, iza, matma, mata, tama, zima, tyka, muzyka, znak.

Oszacuj i sprawdź

Do tej aktywności będzie ci potrzebny niewielki słoik wypełniony monetami. Spróbuj oszacować jego zawartość na dwa różne sposoby. W pierwszej kolejności ustal, ile monet znajduje się w jego wnętrzu. Następnie oceń, ile mogą być warte (wartość nominalna waluty). Każdorazowo zapisujcie wszystkie wasze propozycje.

W podsumowaniu gry wspólnie przeliczcie monety i ustalcie wartość nominalną zgromadzonych pieniędzy. Pomocne może być dokonanie ich klasyfikacji, czyli podziału. Kto był najbliższy prawdy?

Klasowe muzeum pieniądza

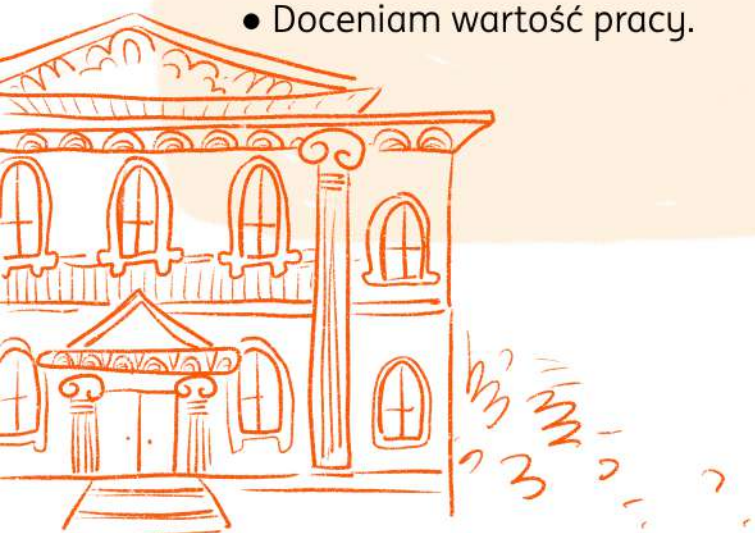
Stwórzcie w sali lekcyjnej przestrzeń, w której będziecie gromadzić różnorodne środki płatnicze. W waszym zbiorze mogą znajdować się różne płacidła towarowe, kruszcowe i oczywiście monety. Kolekcja będzie tym cenniejsza, im więcej historii w sobie pomieści. Dzieci mogą poprosić swoich rodziców, dziadków i społeczność lokalną o przekazanie monet, które wyszły z obiegu lub pochodzą z różnych zakątków świata i mogłyby stanowić cenny nabytek waszego „muzeum pieniądza”. Warto zapytać, czy z przedmiotami wiążą się jakieś historie. Pamiętajcie, by każdy z eksponatów dokładnie opisać. Po uzupełnieniu wystawy zorganizujcie zwiedzanie z przewodnikiem.

A może uda wam się zaprosić prawdziwego kolekcjonera monet, ze swoim klaserem?

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Podsumowując lekcję, przypomnij uczniom, jakie umiejętności zdobyli i jaką wiedzę rozwinęli.

- Rozumiem rolę muzeum jako ośrodka kultury i źródła wiedzy historycznej.
- Wiem, czym zajmuje się numizmatyk oraz co to jest klaser.
- Wiem, że kolekcjonowanie pieniędzy może być inwestycją.
- Sprawnie wykonuję obliczenia matematyczne. Wyróżniam jednostki masy.
- Dostrzegam piękno języka ojczystego. Jestem kreatywny i spostrzegawczy.
- Sprawnie operuję monetami i potrafię określić ich wartość.
- Współpracuję z rówieśnikami.
- Angażuję społeczność lokalną we wspieranie inicjatyw klasy lub szkoły.
- Doceniam wartość pracy.

NA ZAKUPACH

Na dobry początek...

Książka „Basia i pieniądze” autorstwa Zofii Staneckiej w prosty i zabawny sposób wyjaśnia słowo gratis. Przeczytajcie fragmenty na lekcji, jeśli jest dostępna w Waszej bibliotece szkolnej.

Czytanie jest skomplikowanym, dynamicznym procesem umysłowym, zatem wymaga poruszenia całego organizmu. Przed sesją czytania wykonajcie krótką gimnastykę z piosenką/rymówką:

„Głowa, ramiona, kolana, pięty,
siądź wygodnie uśmiechnięty.
Głowa, ramiona, kolana, nos,
oddaj swojej książce głos!

Pięty, kolana, ramiona, głowa,
nasza książka jest gotowa.
Pięty, kolana, ramiona, oczy,
kogo książka dziś zaskoczy?”

(Swędkowska M., 777 pomysłów na zabawę z książką, Wyd. Mamanía, Warszawa 2021, s. 40)

Otwórzcie ostrożnie książkę.

Uwaga! Jeszcze nie czytajcie zawartego tam tekstu.

Wyłącznie na podstawie ilustracji spróbujcie opowiedzieć przygodę Basi.

Przeczytajcie uważnie tekst opowiadania.

Czy wasza wersja wydarzeń brzmiała podobnie?

Które jej fragmenty się różnią?

CZY WIESZ, ŻE...?

Przekaż uczniom, że te pojęcia mogą pomóc im zrozumieć, jak podejmować decyzje zakupowe oraz zarządzać swoimi potrzebami i pragnieniami. Warto zwrócić uwagę na różnicę między tym, co jest absolutnie niezbędne a tym, co jest tylko miłym dodatkiem.

Zachęć do refleksji nad tym, jak te różnice wpływają na nasze codzienne wybory i budżet.

GRATIS oznacza coś, co dostajemy bez płacenia. Na przykład, jeśli kupujesz coś w sklepie i dostajesz dodatkowy prezent za darmo, to jest to gratis. Kiedy niczego nie kupujesz, to raczej nie mówimy „gratis”, bo to słowo zazwyczaj dotyczy sytuacji, gdzie coś dostajemy za darmo jako część zakupu.

POTRZEBA

Na przykład, potrzebujemy jedzenia, żeby być zdrowymi i silnymi, i potrzebujemy wody, żeby się napić. Potrzeby to rzeczy, które są nam niezbędne, żeby dobrze się czuć i być szczęśliwymi.

ZACHCIANKA to coś, co bardzo chcemy mieć lub zrobić, ale nie jest to coś, co jest nam absolutnie potrzebne. Na przykład, jeśli bardzo chcesz nową zabawkę, ale masz już dużo innych, to jest to zachcianka. Zachcianka to coś, co sprawia radość, ale nie jest konieczne, żeby być szczęśliwym.

Kto pyta, nie błądzi

Pomóż uczniom zrozumieć, że choć marketing może sugerować, że zakupy mogą być „za darmo”, w rzeczywistości zawsze wiąże się to z pewnym kosztem. Pomóż im również dostrzegać różnicę między potrzebami a zachciankami, co jest kluczowe w zarządzaniu osobistymi finansami i dokonywaniu przemyślanych wyborów.

→ Czy można zrobić zakupy za darmo?

→ Jak pieniądze wyskakują ze ściany?

→ Jaka jest różnica pomiędzy potrzebą a zachcianką?

Mimo napływających do nas informacji o darmowych produktach, pamiętajmy, że jest to jedynie strategia marketingowa mająca na celu zachęcenie nas do zakupu. W rzeczywistości jesteśmy zobowiązani do dokonania płatności za oferowane nam produkty lub usługi, nawet jeśli przy tej okazji otrzymamy dodatkowy bonus (gratis).

Choć na pozór może się wydawać, że pieniądze w nieokreślonej ilości „wyskakują ze ściany”, to w rzeczywistości pozyskujemy je w zamian za wykonaną pracę i są one dostępne dla nas wyłącznie w ramach salda zgromadzonych środków na koncie (rachunku bankowym).

Choć na co dzień wielokrotnie mamy „na coś ochotę”,
nie wszystkie nasze pragnienia są potrzebami.

Czasami to zwykłe zachcianki.

Potrzeba (np. fizjologiczna, bezpieczeństwa, samorealizacji itp.)

musi zostać zaspokojona, abyśmy mogli sprawnie działać.

Zachcianka, choć związana ze światem potrzeb, jest wyłącznie naszym pomysłem na ich zaspokojenie. Często pojęcia te się mieszają i tak, gdy chcemy posiadać drogie sportowe buty, może okazać się, że tańsze lub już posiadane przez nas obuwie spełni tę samą funkcję. Zatem jest to wyłącznie zachcianka.

Bądź uważny

Poproś uczniów, aby przy okazji kolejnych zakupów zastanowili się, które rzeczy wrzucane do koszyka sklepowego zaspokajają potrzeby, a które są zachciankami.

SPRAWDŹ TO

Czas na książkę

Odczytajcie opowiadanie pt. „Staś Pętelka. Kieszonkowe” i notujcie podczas lektury pojęcia związane ze światem finansów, takie jak wypłata (wynagrodzenie), bankomat, karta płatnicza. Następnie spróbujcie je wyjaśnić.

Potrzeby i zachcianki

Narysujcie na dużym arkuszu papieru lub tablicy mapę pojęciową związaną ze słowem pieniądze. Niech wokół pojawią się ilustracje wszystkich dóbr, które można za ich pomocą nabyć (kupić). Im więcej propozycji, tym lepiej.

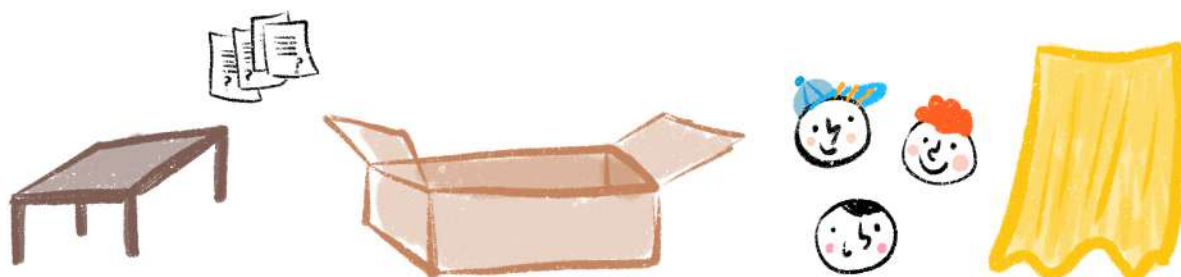
Zerknijcie na stworzoną przez was mapę pojęciową. Zakreślcie wszystkie produkty, które są wam niezbędne na co dzień (służące zaspokojeniu potrzeb, np. pragnienia, głodu, są niezbędne do higieny osobistej lub zdobywania wiedzy). Pozostałe należą do grupy zachcianek. Gdy dorośli wybierają się na zakupy, w pierwszej kolejności skupiają się na zaspokojeniu potrzeb rodziny. Pozostałą część gotówki mogą przeznaczyć na zachcianki, oszczędności pozwalające na spełnienie śmielszych i bardziej kosztownych planów (marzeń) lub cele dobroczynne.

Bankomat

Zróbcie bankomat DIY, wykorzystując jeden ze szkolnych stolików oraz kartonowe pudełko lub płótno, za którym można się schować. Pamiętajcie, że bankomat potrzebuje pamięci operacyjnej, czyli ludzi do obsługi (2-3 uczniów). Ochotnicy ci zajmują stanowisko przy stoliku.

Do symulacji wykorzystajcie załączone karty zadań. Każdy uczeń losuje jedną kartę i rozwiązuje matematyczne zadanie. Następnie podchodzi do bankomatu i podaje właściwy wynik w postaci kodu PIN (zapisuje go na kartce i przekazuje obsłudze). Osoby przy stoliku sprawdzają poprawność kodu PIN i wypłacają gotówkę (każdemu kodowi PIN przypisana jest określona wartość wypłacanej waluty; wykaz znajduje się w dyspozycji osób przy stoliku).

Chętni uczestnicy, lub ci, którym zdarzyło się popełnić błąd, mogą ponowić próbę, losując dodatkową kartę zadań. Po określonym czasie (np. 10 minut) przeliczcie, ile pieniędzy zdobyła cała wasza drużyna. Choć nie można ich użyć podczas prawdziwych zakupów, są efektem waszej pracy i wysiłku.

Informacja dodatkowa: Nauczyciel stosownie do możliwości swoich uczniów dobiera karty działań.
Zadania skierowane do uczniów mogą się powtarzać.

DZIAŁANIA (z przekroczeniem progu dziesiętkowego)	PIN	KWOTA
$9+2=$ $8+3=$ $7+4=$ $6+5=$ $5+6=$	11	50
$9+12=$ $8+13=$ $7+14=$ $6+15=$ $5+16=$	21	60
$19+11=$ $18+12=$ $17+13=$ $16+14=$ $15+15=$	30	70
$19+25=$ $18+26=$ $17+27=$ $16+28=$ $9+2+50-43=$	44	80
$19+25-26=$ $17+27-26=$ $19+11-12=$ $16+30-28=$	18	90

CHCĘ WIEDZIEĆ WIĘCEJ

BANKOMATY to specjalne maszyny, które pomagają nam w bankowych sprawach.

Można je znaleźć w wielu miejscach, a każda maszyna może robić różne rzeczy. Niektóre bankomaty tylko wypłacają gotówkę, inne pozwalają dodatkowo na sprawdzanie stanu konta lub skorzystanie z opcji wpłaty (wpłatomaty).

Aby korzystać z bankomatu, potrzebujemy kodu Blik lub karty wraz z tajnym numerem PIN.

PIN to taki specjalny kod, który tylko my znamy i który pozwala nam korzystać z bankomatu.

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Przed zakończeniem lekcji, podsumujcie wspólnie zdobytą wiedzę.

- Rozumiem, jak działa bankomat.
- Rozumiem wartość pracy ludzkiej.
- Znam mechanizmy zachęcające do zakupu produktów (strategie marketingowe).
- Odróżniam potrzebę od chwilowej zachcianki.
- Jestem aktywnym odbiorcą/aktywną odbiorczynią literatury.
- Jestem kreatywny/a.
- Czytam płynnie i ze zrozumieniem.
- Sprawnie liczę.

KIESZONKOWE - MOJE PIENIĄDZE, MOJE DECYZJE!

Na dobry początek...

Jeśli w szkolnej bibliotece znajduje się książka „**Staś Pętelka. Kieszonkowe**” autorstwa **Barbary Supeł**, możesz zaproponować dzieciom aktywność, która wzbudzi ich zainteresowanie nowym tematem.

Przywiąż książkę do długiego sznurka. Drugi koniec sznurka włóż do kieszeni, a następnie ukryj książkę. Gdy uczniowie wejdą do klasy, wyjmij sznurek oraz kilka monet z kieszeni. Zapytaj uczniów, czy wiedzą, co oznacza słowo kieszonkowe. Następnie poproś chętną osobę, aby wspólnie z tobą pociągnęła za sznurek, aby odsłonić książkę. W ten sposób zaprezentujecie całej klasie lekturę, która będzie podstawą dalszych aktywności.

CZY WIESZ, ŻE...?

Kieszonkowe to mała suma pieniędzy, którą dorośli dają dziecku, żeby mogło samo decydować, na co ją wydać. To świetny sposób, żeby nauczyć się, jak zarządzać pieniędzmi, planować wydatki i oszczędzać.

Kto pyta, nie błądzi

Wprowadź uczniów w tematykę pieniędzy, omawiając z nimi, skąd dorośli biorą środki finansowe oraz jakie są różnice między wynagrodzeniem za pracę a kieszonkowym.

Zadbaj o to, by dzieci zrozumiały, że zdobywanie pieniędzy wiąże się z pracą, a kieszonkowe jest formą wsparcia od rodziców, zależną od ich decyzji.

- Skąd dorośli biorą pieniądze?
- Jak zdobyć kieszonkowe?

Choć na pozór może się wydawać, że pieniądze w nieokreślonej ilości wyskakują ze ściany, to w rzeczywistości pozyskujemy je w zamian za wykonaną pracę i dostępne są dla nas wyłącznie do wysokości salda zgromadzonych środków na koncie. Te z kolei są efektem wykonanej pracy. **Podstawą do otrzymania pensji jest zawarta między pracodawcą a pracownikiem umowa, określająca zakres obowiązków oraz warunki wypłaty wynagrodzenia.**

Bądź uważny

Zanim rozpoczniecie wspólne czytanie, wymień imiona wszystkich bohaterów i bohatererek książki i zapisz je na tablicy. Dodaj jedno imię, które nie pojawia się w historii.

Po wspólnym przeczytaniu zadaniem uczniów będzie ustalenie, jakie imię nie występowało w książce. Ta aktywność poprawia koncentrację i ćwiczy uważność.

SPRAWDŹ TO

Czas na książkę

Odczytajcie opowiadanie pt. „Staś Pętelka. Kieszonkowe” i notujcie podczas lektury pojęcia związane ze światem finansów, takie jak wypłata (wynagrodzenie), bankomat, karta płatnicza. Następnie spróbujcie je wyjaśnić.

Słowniczek:

Wypłata - wynagrodzenie otrzymywane przez pracownika za wykonaną pracę. Możecie spotkać się również z innymi nazwami wynagrodzenia jak: płaca, pensja, gratyfikacja, zapłata.

Bankomat - Bankomat to urządzenie, które pozwala ludziom zarządzać swoimi pieniędzmi. Można z niego wypłacać gotówkę, wpłacać pieniądze (wpłatomat) lub sprawdzać stan konta. Aby skorzystać z bankomatu, potrzebny jest kod BLIK lub karta wraz ze specjalnym numerem, zwanym PIN-em.

Karta płatnicza - Plastikowa karta, która pozwala wypłacać gotówkę lub robić inne płatności. Istnieje wiele rodzajów kart, na przykład bankomatowe, debetowe, kredytowe i przedpłacone, które różnią się sposobem, w jaki rozliczają transakcje.

Gotówka - to pieniądze, które możesz trzymać w ręku, czyli banknoty i monety. To pieniądze, które można fizycznie zobaczyć i dotknąć, a nie przechowywane na koncie w banku czy na karcie płatniczej.

Porozmawiaj z dziećmi o przygodach Stasia Pęteli. Rozmowę z uczniami i uczennicami możesz zacząć od słów:

„Staś Pętelka stanął przed nie lada wyzwaniem. Zamiast zabawki otrzymał kieszonkowe, które dziadek włożył do jego świnki skarbonki. Teraz przed chłopcem stoi ogromne wyzwanie. Na co przeznaczył pieniądze? A wy, będąc na jego miejscu, wolelibyście otrzymać zabawkę czy kieszonkowe?”

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Upewnij się, czy uczniowie przyswoili wiedzę, która była przedmiotem tej lekcji.

- Wiem, że pieniądze są efektem wykonanej pracy.
- Rozumiem, czym jest kieszonkowe i podstawy gospodarowania pieniędzmi.
- Definiuję pojęcia: wynagrodzenie, bankomat, gotówka, karta płatnicza.
- Słucham tekstu z uwagą i ze zrozumieniem. Dokonuję jego analizy.

KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI

Na dobry początek...

Zapisz na tablicy słowa „kryzys gospodarczy” i „kompetencje przyszłości”. Zachęć uczniów do podjęcia próby wyjaśnienia tych pojęć. Nie oceniaj napływających pomysłów. Poinformuj uczniów, że podczas zajęć odkryjecie znaczenie każdego z nich.

Pomocna będzie książka „Dzieciaki kontra kryzys” z serii Misja: Kompetencje Przyszłości (Wyd. Skrzat).

CZY WIESZ, ŻE...?

Każdy człowiek jest zdolny do generowania wielu pomysłów. Co istotne ich liczba jest tym większa im jesteśmy młodszy (to udowodnione naukowo). Zatem należycie do grupy prawdziwych odkrywców!

Podczas burzy mózgów korzystacie z kompetencji przyszłości, np. **kreatywności, współpracy, rozwiązywania złożonych problemów.**

Kompetencje przyszłości to umiejętności, które będą bardzo ważne, kiedy dorośniesz i zaczniesz pracować.

Świat szybko się zmienia, więc to, co jest przydatne dzisiaj, może być inne za kilka lat. **Kompetencje przyszłości pomagają przygotować się na te zmiany, żebyście mogli dobrze sobie radzić w nowoczesnym świecie.**

Kto pyta, nie błądzi

Przed omówieniem kryzysu gospodarczego, wyjaśnij uczniom, co to jest i jakie problemy mogą się z nim wiązać. Następnie porozmawiajcie o sposobach radzenia sobie z trudnościami, takimi jak kreatywność, współpraca i mądre decyzje.

Co zrobić w sytuacji kryzysu gospodarczego?

KRYZYS GOSPODARCZY to taki czas, kiedy w gospodarce dzieje się coś złego i wiele osób zaczyna odczuwać problemy finansowe.

To trochę jak burza w świecie pieniędzy i pracy. Wyobraź sobie, że nagle ludzie mają mniej pieniędzy, wiele firm ma trudności, a niektóre nawet muszą się zamknąć. Wtedy ludzie tracą pracę, a ponieważ mają mniej pieniędzy, kupują mniej rzeczy. To sprawia, że sklepy i fabryki też mają mniej klientów, co pogarsza sytuację.

Kryzys gospodarczy może się zdarzyć z różnych powodów – na przykład, gdy dzieje się coś niespodziewanego, jak pandemia lub wojna. Kryzys to trudny czas, ale dzięki kompetencjom przyszłości, np. **kreatywności, współpracy i mądrym decyzjom** można go przezwyciężyć.

Bądź uważny

W książce „Dzieciaki kontra kryzys” dwie przedsiębiorcze dziewczynki, Felka i Leokadia, postanawiają rozwiązać problemy finansowe właściciela swojego ulubionego sklepiku osiedlowego. Pan Malinek przegrywa konkurencję z dużymi sklepami, które oferują tańsze produkty i są otwarte do wieczora, a także w weekendy. Sytuacja wydaje się beznadziejna, jednak bohaterki nie boją się trudnych wyzwań, a w razie potrzeby proszą o wsparcie i zgodnie współpracują z innymi.

Teraz czas na wasze pomysły rozwiązania kryzysu pana Malinka. Dzieci rysują lub piszą rozwiązania, które przychodzą im do głowy. Wśród rozwiązań mogą pojawić się elementy komiczne lub fantastyczne. Pozwól uczniom bawić się wyobraźnią.

KREATYWNÓŚĆ ROZKWITA W SWOBODZIE MYŚLENIA.

Jeśli uczniowie chcą podzielić się pomysłami, mogą przedstawić je klasie.

SPRAWDŹ TO ✖

Kryzys to nic przyjemnego. Wyobraźcie go sobie jako nieporadnego stwora. Wspólnie z uczniami narysujcie go na tablicy. Może mieć nogi kaczki, ogon smoka i krzaczaste brwi.

A teraz weźcie do ręki swoje rozwiązania kryzysu i zgniećcie papier w kulkę. Stańcie przed tablicą i na ustalony sygnał rzućcie kulki papieru w kryzys. Dzięki sile waszej kreatywności kryzys został pokonany.

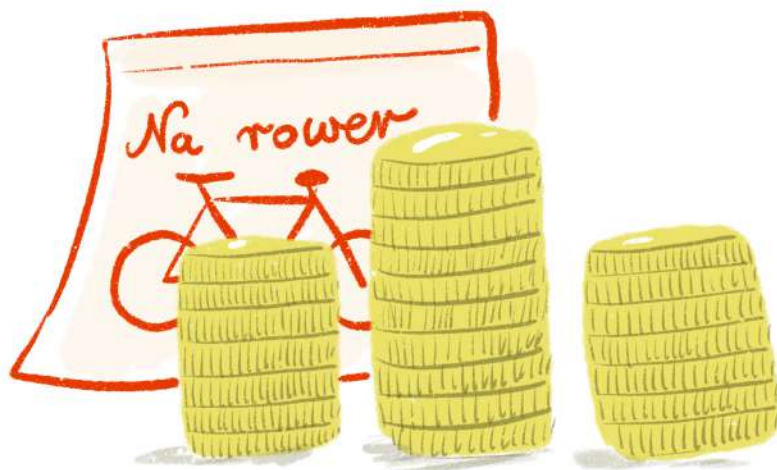
WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Podsumowując lekcję, upewnij się, że uczniowie rozumieją praktyczne zastosowanie zdobytych informacji.

- Definiuję pojęcia: kryzys gospodarczy, kompetencje przyszłości.
- Rozumiem wartość współpracy i niesienia pomocy innym.
- Jestem kreatywny i przedsiębiorczy. Aktywnie szukam rozwiązań.
- Interpretuję fakty, analizuję pozyskane dane.

OSZCZĘDZANIE

Na dobry początek...

Oszczędzanie jest jak budowanie wieży z klocków albo długiego łańcucha z papieru. Zbuduj z dziećmi dużą konstrukcję złożoną z wielu małych części. To pozwoli im zrozumieć, jaką moc ma oszczędzanie.

W książce **“Ty też możesz uratować świat. Ekoopowieści z Pietruszkowej Woli”** Justyny Bednarek znajduje się historia pani Anastazji, która pokazuje jak wytrwale oszczędzając małe kwoty możemy osiągnąć ogromne efekty. Warto sięgnąć po tę historię i pokazać uczniom, że kiedy wiele osób zaczyna pracować na jeden cel, wszystko jest możliwe.

Elektroniczny egzemplarz książki znajduje się na stronie www.ingdzieciom.pl

CZY WIESZ, ŻE...?

Najprostszym sposobem oszczędzania, jest ograniczenie wydatków.

Stąd stare angielskie powiedzenie **“A penny saved is a penny earned”**, czyli **“Zaoszczędzony grosz to zarobiony grosz”**.

Kto pyta, nie błądzi

Rozpocznij z uczniami dyskusję na temat oszczędzania.
Pomocne mogą okazać się pytania:

Czy kiedykolwiek oszczędzaliście?

Co w oszczędzaniu jest najtrudniejsze?

Czy warto oszczędzać?

Na co najczęściej wydajesz pieniądze? Ile to kosztuje?

Jaką część swojego kieszonkowego chcesz zaoszczędzić, żeby monet wystarczyło na to co chcesz kupić od razu? Jak długo będziesz oszczędzał na wymarzony cel?

eee

Bądź uważny

Poproś uczniów, aby podzielili się swoimi przemyśleniami na temat:

Co widzisz, gdy wyobrażasz sobie skarbonkę?

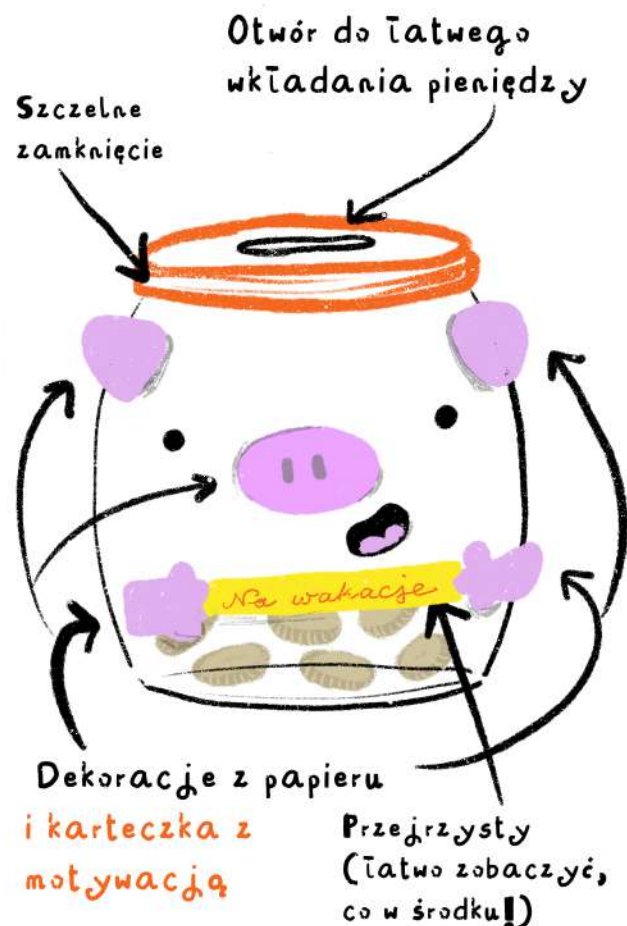
Co jeszcze może być skarbonką? Czy może nią zostać zwykły słoik?

Zastanów się, jakie cechy musi mieć skarbonka, która będzie "pomagała" w oszczędzaniu.

To zwykle okrągłe lub prostokątne pudełko, często w kształcie zwierzątka lub przedmiotu codziennego użytku, z otworem na monety lub banknoty. Skarbonka zazwyczaj jest kolorowa i może mieć różne dekoracje. Często kojarzy się z dzieciństwem i nauką oszczędzania pieniędzy.

Zwykły słoik również może być skarbonką! Ważne jest, aby miał szczelne zamknięcie, które umożliwia włożenie pieniędzy, ale niełatwe do otwarcia bez rozbijania. Można go udekorować lub oznaczyć, aby przypominał o oszczędzaniu.

Skarbonka powinna być łatwa do używania, mieć otwór, przez który można wkładać pieniądze, i być wystarczająco duża, aby pomieścić oszczędności. Dobrze, jeśli jest przezroczysta lub oznaczona, aby można było śledzić, ile się już uzbierało. Powinna być również zachęcająca i przyjazna, aby motywować do regularnego oszczędzania.

CHCĘ WIEDZIEĆ WIĘCEJ

Skarbonki w kształcie świnki są popularne na całym świecie.

Pochodzenie tego zwyczaju sięga średniowiecznej Anglii, kiedy to używano glinianych naczyń zwanych "pygg jars" do przechowywania pieniędzy.

"Pygg" brzmiało podobnie do słowa "pig" (świnia), więc z czasem zaczęto tworzyć skarbonki w kształcie świnek.

SPRAWDŹ TO

Zaproponuj uczniom własnoręczne wykonanie skarbonek.

Instrukcja:

- Wybierz odpowiedni pojemnik. Pamiętaj, żeby był przezroczysty i łatwo się otwierał.
- Przygotuj materiały do ozdabiania skarbonki: farby, pędzle, nożyczki, klej, naklejki itp.
- Ozdób pojemnik według swojego projektu. Możesz namalować wzory, nakleić ozdoby lub napisać inspirujące cytaty związane z oszczędzaniem.
- Na skarbonce narysuj cel, na który chcesz oszczędzać.
- Jeśli twoje cele się zmieniają, nie bój się zaktualizować etykiety na skarbonce, aby zawsze była zgodna z twoimi obecnymi planami.

Wskazówki

Skarbonki powinny być przezroczyste, dzięki czemu dzieci w łatwy sposób sprawdzą, ile mają pieniędzy. Ważne, żeby było można je otworzyć bez niszczenia, co pozwoli na naukę podejmowania decyzji i doświadczania ich konsekwencji. Najlepsze będą plastikowe lub szklane słoiki, a także przezroczyste koperty z tworzywa.

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Powtórz z uczniami zdobytą wiedzę i przypomnij im o zdobytych umiejętnościach.

- Wiem, że oszczędzanie składa się z małych kroczków, dzięki którym można zejść bardzo daleko.
- Rozumiem, że w oszczędzaniu pomaga jasno określony cel.
- Jestem świadomy zasad oszczędzania, np. tego, że najłatwiej zaoszczędzić pozbywając się niepotrzebnych wydatków.

ZARABIANIE

Na dobry początek...

Aby wprowadzić uczniów w tematykę różnych zawodów i ich cech, przeprowadźcie zabawę, w której każdy uczeń będzie mógł wcielić się w rolę osoby wykonującej określony fach. W tym celu przygotuj karteczki z nazwami rozmaitych zawodów.

Uczniowie będą losować jedną karteczkę, a następnie grupa będzie zadawać pytania zamknięte, aby odgadnąć, jaki zawód został wylosowany.

Zadawajcie pytania, które pomogą odkryć charakterystyki poszczególnych zawodów, takie jak wymagane umiejętności, miejsce pracy czy codzienne obowiązki.

Ta aktywność nie tylko rozwinie wiedzę uczniów o różnych profesjach, ale także pomoże im zrozumieć, jakie cechy i umiejętności są ważne w różnych rolach zawodowych.

? JAKI MAM ZAWÓD??

Do wykonania tej aktywności będziesz potrzebować karteczek z nazwami różnych zawodów (można je stworzyć z wykorzystaniem „burzy mózgów”, czyli poprzez zebranie wszystkich pomysłów dzieci, lub skorzystać z załączonej listy). Chętny uczeń losuje jedną z propozycji, a grupa zadaje pytania zamknięte (na które można odpowiedzieć „tak” lub „nie”), aby zgadnąć, jaki zawód został wylosowany.

PRZYKŁADOWE PYTANIA:

Czy w tej pracy rozmawiasz z wieloma ludźmi?

Czy w tej pracy trzeba robić coś rękami?

Czy musisz chodzić do szkoły, żeby móc pracować w tym zawodzie?

Czy pracujesz także w nocy lub w weekendy?

Czy używasz w tej pracy komputerów lub innych urządzeń?

Czy pracujesz głównie na zewnątrz, a nie w biurze?

Czy w tej pracy rozwiązujesz różne problemy?

→ Czy pracujesz z innymi osobami w grupie?

→ Czy musisz często jeździć do różnych miejsc?

→ Czy musisz dbać o bezpieczeństwo podczas pracy?

→ Czy twoja praca pomaga innym ludziom, na przykład dba o ich zdrowie?

→ Czy robisz coś, co potem inni ludzie mogą używać?

→ Czy w tej pracy musisz być bardzo pomysłowy?

→ Czy spotykasz wiele różnych osób w swojej pracy?

→ Czy uczysz się nowych rzeczy, żeby być lepszym w swojej pracy?

PROPONOWANA LISTA ZAWODÓW:

- taksówkarz / taksówkarka
- piekarz / piekarka
- architekt / architektka
- kucharz / kucharka
- listonosz / listonoszka
- weterynarz / weterynarka
- adwokat / adwokatką
- nauczyciel / nauczycielka
- lekarz / lekarka
- inżynier / inżynierka
- dziennikarz / dziennikarka
- fizjoterapeuta / fizjoterapeutka
- policjant / policjantka
- pielęgniarz / pielęgniarzka
- programista / programistka
- tłumacz / tłumaczka
- zegarmistrz / zegarmistrzyni
- muzyk / muzyczka
- ogrodnik / ogrodniczka
- cukiernik / cukierniczka
- psycholog / psycholożka
- projektant / projektantka
- ekonomista / ekonomistka
- architekt wnętrz / architektka wnętrz
- przewoźnik / przewoźniczka
- fotograf / fotografka
- konsultant / konsultantka
- reżyser / reżyserka
- operator / operatorka
- higienista / higienistka
- kierownik / kierowniczka
- animator / animatorka
- prawnik / prawniczka
- artysta / artystka

CZY WIESZ, ŻE...?

Na świecie istnieje **kilka tysięcy zawodów**. Dokładną ich liczbę trudno ustalić, ponieważ cały czas powstają nowe, a niektóre z nich znikają. Dlaczego tak się dzieje? Wiąże się to z postępowaniem technologicznym, zmianami społecznymi, gospodarczymi i rozwojem nowych branż. Wszystko to powoduje, że nie potrzebujemy już telegrafistów i operatorów central telefonicznych, ale chętnie skorzystamy z usług groomera, który przystrzyże za długą sierść naszego psa.

Kto pyta, nie błądzi

Dzieci codziennie stykają się z różnymi rodzajami prac. Jednak czym innym jest obserwacja z boku, a czym innym samemu być w tej roli. W tej aktywności uczniowie będą mieli okazję poznać różne zawody oraz nauczyć się zadawać precyzyjne pytania w celu uzyskania informacji. Aktywność ma na celu rozwijanie umiejętności zadawania pytań oraz lepsze zrozumienie różnych ról zawodowych.

Jak to jest być nauczycielem/nauczycielką, bibliotekarzem/bibliotekarką, sekretarzem/sekretarką, dyrektorem/dyrektorką, woźnym/woźną, pracownikiem/pracowniczką sklepu lub stołówki? Zaplanuj, z którymi pracownikami szkoły uczniowie będą przeprowadzać wywiady. Przygotuj listę pytań, które uczniowie będą zadawać. Możesz również zachęcić uczniów do dodania własnych pytań, które chcieliby zadać.

Propozycje pytań:

Na czym polega Pani/Pana praca?

Co jest w niej najfajniejsze?

Co jest w niej najtrudniejsze?

Dlaczego został(a) Pan/Pani ... ?

Dzięki tej aktywności uczniowie zyskują lepsze zrozumienie różnorodności zawodów, które są obecne w ich codziennym otoczeniu, a także uczą się, jak przeprowadzać wywiady i formułować pytania.

Bądź uważny

JAKIE ZAWODY WYKONUJĄ LUDZIE WOKÓŁ NAS?

Poproś uczniów o wymienienie zawodów, które wykonują osoby z ich otoczenia. Zapiszcie je na tablicy i policzcie. Jeśli jakiś zawód się powtarza, otoczcie go okręgiem.

W ten sposób zobaczycie, na jaką pracę jest największe zapotrzebowanie. To pierwszy krok do budowania świadomości o lokalnym rynku pracy.

Dobrym pomysłem będzie zorganizowanie wycieczki klasowej do wybranego przedsiębiorstwa z najbliższego otoczenia. Taka wycieczka może być nie tylko ciekawym doświadczeniem, ale także inspirującym momentem w rozwoju dzieci.

CHCĘ WIEDZIEĆ WIĘCEJ

Wokół zawodów krąży wiele stereotypów, które mogą wpływać na postrzeganie różnych ścieżek kariery przez młodych ludzi.

Aby uczniowie mogli dokonywać świadomych wyborów zawodowych opartych na swoich pasjach, umiejętnościach i zainteresowaniach, ważne jest, aby zrozumieć, które z popularnych przekonań są nieprawdziwe.

Zorganizuj quiz, który pomoże uczniom rozpoznać i zrozumieć szkodliwe **stereotypy** dotyczące różnych zawodów. W trakcie quizu omówcie każde stwierdzenie, a następnie razem zdecydujcie, czy jest ono prawdziwe, czy fałszywe. To doskonała okazja, aby zachęcić uczniów do odkrywania różnorodnych możliwości zawodowych i zrozumienia, że każda praca ma swoją wartość.

PRZYKŁADY STEREOTYPÓW DO QUIZU

Informatyka i programowanie to praca dla samotników i geeków.

NIEPRAWDA

Tylko osoby z bardzo wysokimi ocenami mogą zostać naukowcami.

NIEPRAWDA

Naukowcy potrzebują przede wszystkim pasji do odkrywania nowych rzeczy, zdolności analitycznych i kreatywnego myślenia. Dobre oceny są ważne, ale nie są jedynym czynnikiem decydującym o sukcesie w nauce.

PRAWDA

Zawody artystyczne nie są przydatne ani potrzebne.

NIEPRAWDA

Zawody artystyczne, takie jak aktorstwo, muzyka czy pisanie, mają istotny wpływ na kulturę i społeczeństwo. Twórcy mogą również odnosić sukcesy zawodowe i finansowe.

PRAWDA

Programowanie i praca w technologii wymagają zdolności komunikacyjnych, pracy zespołowej i rozwiązywania problemów. W tej dziedzinie pracują różnorodni ludzie o różnych zainteresowaniach i umiejętnościach.

PRAWDA

Praca fizyczna jest mniej prestiżowa niż praca biurowa.

NIEPRAWDA

Praca fizyczna wymaga często specjalistycznych umiejętności i jest niezwykle istotna w wielu branżach, takich jak budownictwo, transport czy produkcja. Zawody te mogą być dobrze płatne i satysfakcjonujące zawodowo.

PRAWDA

NIEPRAWDA

Pielęgniarka to zawód dla kobiet, a lekarz to zawód dla mężczyzn.

Zarówno kobiety, jak i mężczyźni mogą być zarówno pielęgniarkami, jak i lekarzami. Obie te profesje wymagają wiedzy, empatii i umiejętności medycznych.

PRAWDA

SPRAWDŹ TO ✎

W tym ćwiczeniu dzieci zostaną na kilka godzin stażystami pracowników szkoły.

Dzięki temu doświadczeniu będą miały okazję zobaczyć, jak wygląda codzienna praca w różnych rolach oraz zrozumieć, jak ważny jest wkład każdego pracownika w funkcjonowanie szkoły. Takie doświadczenie wzbogaci ich wiedzę o świecie zawodów i pokaże, że każdy pracownik ma swoją unikalną rolę, która przyczynia się do sprawnego działania całej społeczności szkolnej.

Przygotowanie do stażu:

Podziel uczniów na grupy i przypisz każdej grupie konkretne zadania, które będą mieli do wykonania. Upewnij się, że każde zadanie jest jasno opisane i zrozumiane przez uczniów. Możesz przygotować krótkie instrukcje lub przewodnik, który pomoże uczniom w realizacji ich obowiązków.

LISTA ZADAŃ:

OBOWIĄZKI NAUCZYCIELSKIE:

Sprawdzenie kartkówki, przygotowanie materiałów na lekcję.
Organizacja czasu wolnego i animacja: praca na świetlicy, wymyślanie gier i zabaw dla dzieci.

OBOWIĄZKI PORZĄDKOWE:

Wpuszczanie wraz z woźnym/woźną dzieci rano, legitymowanie gości.

PRACA W STOŁÓWCE LUB SKLEPIKU SZKOLNYM:

Sprzątanie szkoły, podawanie towaru lub posiłków, sprzątanie po posiłkach.

OBOWIĄZKI BIUROWE:

Pomoc w pracach biurowych.

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Dowiedzieliście się dzisiaj wielu ciekawych rzeczy!
Podsumujcie waszą wiedzę i sprawdźcie, jak dobrze ją
opanowaliście!

- Wiem, że na świecie jest bardzo dużo zawodów. Ich znikanie i powstawanie nowych zależy od zmieniającego się świata.
- Umiem wczuć się w rolę pracownic i pracowników szkoły. Wiem na czym polega ich praca, dzięki czemu rozumiem jak ważną pełnią rolę.
- Jestem gotowy do poznawania różnych ścieżek zawodowych i rozwijania umiejętności potrzebnych do wyboru odpowiedniej kariery w przyszłości.
- Moje doświadczenia i zdobyta wiedza pomagają mi podejmować bardziej świadome decyzje dotyczące przyszłej kariery zawodowej, bazującej na moich pasjach, zdolnościach i wartościach.
- Zrozumienie różnorodnych zawodów i ich wymagań pomaga mi również w moim osobistym rozwoju, budując empatię, zrozumienie i szacunek dla różnorodności zawodowej i wkładu każdego pracownika w społeczność.

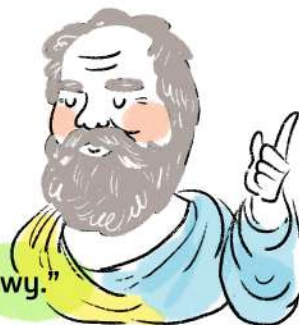

WYDAWANIE

JAK ZMIENIĆ "MUSZĘ TO MIEĆ" W "KOCHAM TO, CO JUŻ MAM"

Na dobry początek...

Zapisz na tablicy słowa Sokratesa

„Uwielbiam odkrywać, jak bez wielu rzeczy jestem szczęśliwy.”

Następnie poproś uczniów, aby na kartce zapisali wszystkie przedmioty, które w chwili obecnej znajdują się wokół nich. Przeliczcie je. Kolejnym krokiem jest określenie, które z tych obiektów są niezbędne. Pomocne w dokonaniu selekcji będą pytania pomocnicze:

→ Do czego to służy?

→ Jaki przedmiot może to zastąpić?

→ Co by się stało, gdyby tego teraz przy tobie nie było?

Przeliczcie liczbę niepotrzebnych obiektów i oszacujcie koszt ich zakupu.

Jaką wartość uzyskaliście?

Na co moglibyście wspólnie przeznaczyć te pieniądze?

eee

CZY WIESZ, ŻE...?

KONSUMPCJONIZM

to kupowanie i zbieranie rzeczy, nawet jeśli ich nie potrzebujemy, nie myśląc o tym, jak to wpływa na środowisko i innych ludzi.

Dziś ludzie mają o wiele więcej rzeczy niż mieli nasi dziadkowie i rodzice. Często te rzeczy wymagają od nas, żebyśmy o nie dbali, naprawiali je, czyścili...

To wszystko kosztuje pieniądze i czas. Czasami mamy tak wiele rzeczy, że nie pamiętamy, co już posiadamy. Może po prostu mamy za dużo? **Nadmiar rzeczy może powodować bałagan i zamieszanie, a skupienie się na tym, co jest naprawdę ważne, pomaga zachować porządek i spokój.**

Kto pyta, nie błądzi

W tej lekcji uczniowie będą mieli okazję zastanowić się nad tym, jak pieniądze i sposób ich wydawania wpływają na nasze życie i samopoczucie. Dzieci dowiedzą się, że nawet duże wygrane lub materialne zdobycze dają radość tylko na krótki czas. **Zajmiemy się także tym, co naprawdę może przyczynić się do trwałego szczęścia: dobre relacje z innymi, pasje, wdzięczność i zdrowy styl życia.**

• • • ➤ Czy prawdą jest, że "pieniądze szczęścia nie dają"?

→ Jak zostać świadomym konsumentem?

→ Na co trzeba wydać pieniądze?

Naukowcy badający jak wpływają na siebie szczęście i pieniądze, odkryli, że wielkie wydarzenia, jak wygrana w loterii, duża podwyżka, czy przeprowadzka do wymarzonego domu, sprawiają, że czujemy się szczęśliwi tylko przez krótki czas.

To pokazuje, że szczęścia nie da się kupić za pieniądze.

Bardzo ważne (a może nawet ważniejsze) jest to, żeby dbać o **dobre relacje z innymi**, rozwijać swoje **pasje**, być **wdzięcznym**, **pozytywnie myśleć**, dbać o **swoje zdrowie** i **unikać stresu**.

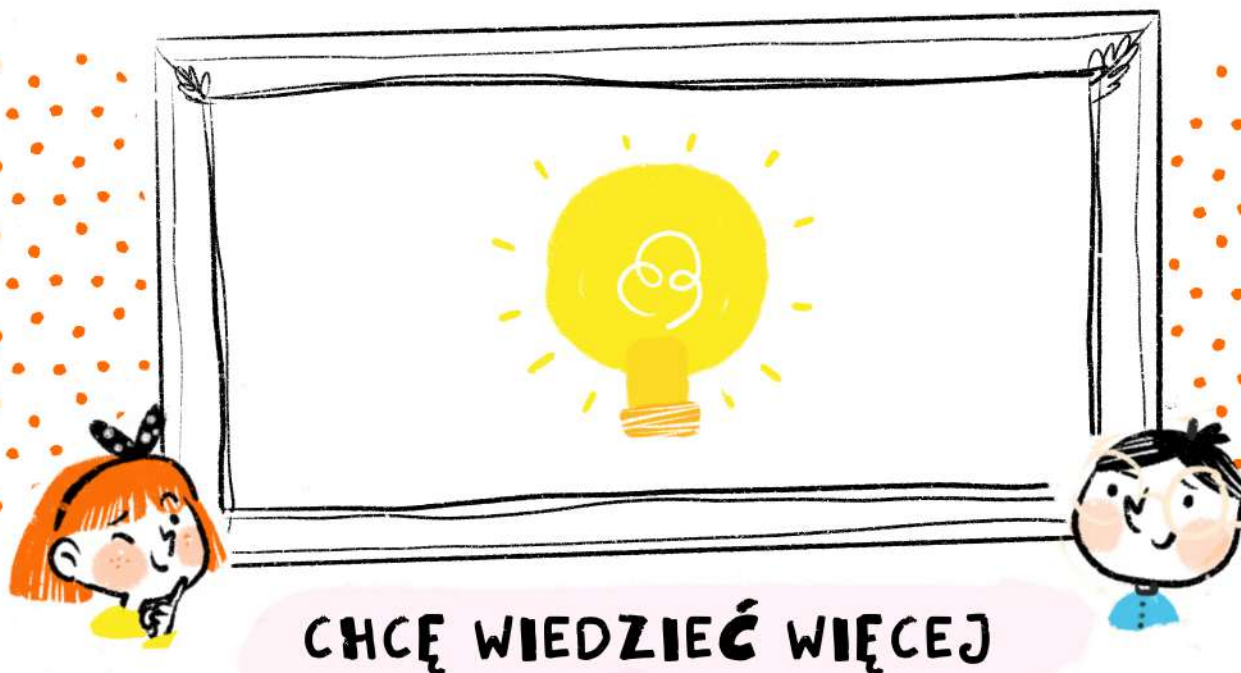
Mądry konsument to ktoś, kto dobrze przemyśla to, co kupuje. Taka osoba nie wydaje pieniędzy na coś tylko dlatego, że jest modne albo ktoś jej to polecił. Zamiast tego, mądry konsument zastanawia się, czy naprawdę potrzebuje danej rzeczy, czy ma na nią pieniądze, i czy to, co kupuje, jest dobrej jakości. **Mądry konsument także dba o środowisko.** Na przykład może wybierać produkty, które są przyjazne dla natury albo kupować rzeczy, które można długo używać. Dzięki temu nie marnuje pieniędzy ani zasobów naszej planety.

W każdym domu są wydatki, których nie da się uniknąć. Należą do nich na przykład opłaty za mieszkanie, prąd, jedzenie, transport i rachunki za telefon czy internet.

Bądź uważny

Zachęć uczniów, aby policzyli, ile przedmiotów używają każdego dnia. Weźcie pod uwagę rzeczy, które używają do higieny osobistej, jedzenia posiłków, nauki, zabawy i uprawiania sportu.

Czy liczba tych przedmiotów jest większa czy mniejsza niż 100?

Przeciwieństwem konsumpcjonizmu jest minimalizm, czyli sposób myślenia, który polega na skupieniu się na tym, co jest naprawdę ważne w życiu i pozbywaniu się rzeczy, które są zbędne. To jak porządkowanie swojego pokoju, ale w głowie i wokół siebie.

Minimalista, czyli ktoś, kto żyje zgodnie z minimalizmem, stara się mieć wokół siebie jak najmniej rzeczy — **często mniej niż 100 przedmiotów**.

Minimalizm odnosi się także do sztuki, gdzie artysta tworzy proste dzieła, które mają mało szczegółów, ale są bardzo eleganckie i przemyślane. Takie dzieła mogą mieć formę prostych kształtów, gładkich powierzchni i mieć różne rozmiary. Minimalizm pomaga skupić się na tym, co naprawdę ważne i cieszyć się prostymi rzeczami w życiu.

SPRAWDŹ TO

Dzięki tej aktywności uczniowie nauczą się pracować nad zarządzaniem pieniędzmi i przedmiotami. Dowiedzą się, jak lepiej wykorzystywać zasoby, planować budżet, porządkować rzeczy oraz tworzyć nowe przedmioty z tych, które już mają.

DZIECIAKI RZĄDZĄ KASĄ

Prowadzenie domu wiąże się z wydawaniem pieniędzy. Podziel uczniów na 5-osobowe grupy i poproś ich, aby wyobrazili sobie, że planują budżet dla całej rodziny. Użyjcie planszy, aby oszacować koszty comiesięcznych rachunków dla 4-osobowej rodziny. Każda grupa powinna porównać swoje wyniki. Następnie zachęć uczniów do poszukiwania informacji na temat rzeczywistych kosztów. Mogą zapytać ciebie lub porozmawiać z rodzicami.

INWENTARYZACJA – JAK ZMIENIĆ NAJWIĘCEJ W MNIEJ

Poproś uczniów, aby dokonali segregacji swoich rzeczy osobistych. Pomóż im określić, które przedmioty są:

- **Niezbędne (muszę mieć)** – rzeczy, które są absolutnie konieczne do codziennego życia.
- **Chciane (chcę mieć)** – przedmioty, które są miłe, ale nie są konieczne.
- **Do podarowania (powinienem komuś podarować)** – rzeczy, które można przekazać innym, które mogą im się przydać.
- **Do sprzedaży (mogę sprzedać)** – przedmioty, które można sprzedać, aby zarobić trochę pieniędzy.
- **Do zamiany (mogę zamienić na coś innego)** – rzeczy, które można wymienić na coś, co bardziej się przyda.
- **Do wyrzucenia (należy wyrzucić)** – przedmioty, które są już niepotrzebne i nie nadają się do użytku.

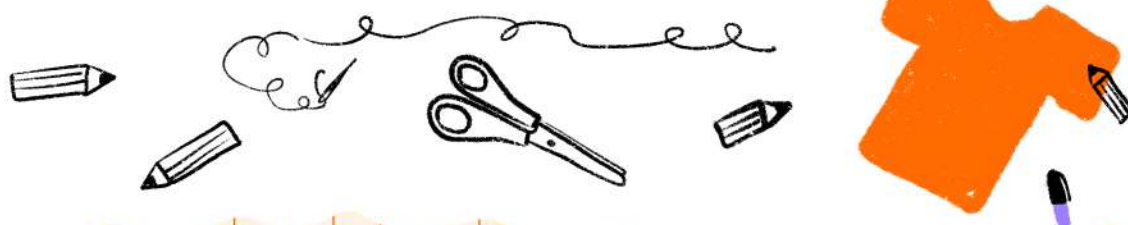
Po podzieleniu przedmiotów, zachęć uczniów do działania zgodnie z przyjętą kategorią, pomagając im w realizacji tych zamierzeń.

NOWE ZE STAREGO

Zachęć dzieci do kreatywnego myślenia i stworzenia czegoś nowego ze starego T-shirtu. Możecie pomyśleć o różnych pomysłach, jak go przerobić, np. pofarbowanie, przycięcie w nowy kształt, lub stworzenie z niego czegoś innego, co może być użyteczne. Zróbcie klasową "burzę mózgów" i wypiszcie wszystkie pomysły, które przyjdą wam do głowy.

W ramach inspiracji i dalszego eksperymentowania skorzystajcie z materiałów do książki "Ty też możesz uratować świat. Ekoopowieści z Pietruszkowej Woli".

COŚKA, COSIĄTKA, COSIĄTECZKA

Pomóż dzieciom zrozumieć, że zdobywanie pieniędzy wymaga czasu i wysiłku, podczas gdy wydawanie ich jest szybkie i łatwe. Zorganizuj klasową „burzę mózgów”, aby stworzyć „Przewodnik uważnego konsumenta” – zestaw porad, które pomogą w mądrym wydawaniu pieniędzy. Zapiszcie wszystkie pomysły na tablicy.

Wprowadź dzieci w temat, korzystając z przykładowych rad od kotka Mamrotka z opowiadania **Małgorzaty Węgrzeckiej „Kotek Mamrotek i regulator chęci”**. Powiedz dzieciom, że zanim wydadzą swoje pieniądze, warto pamiętać o kilku ważnych zasadach.

1. Zawsze przed wyjściem na zakupy należy pomlaskać. Zakupy z pustym brzuchem najczęściej kończą się nieprzemyślanymi wydatkami.
2. Tylko w towarzystwie dobrego humoru. Zakupy nie są dobrym sposobem na radzenie sobie z negatywnymi emocjami i problemami.
3. Przełącz chcenie na patrzenie. Nie wszystko muszę posiadać na własność. Część rzeczy można po prostu pooglądać.
4. Gdy mnie coś zaczyna nęcić, włączam regulator chęci. Jeśli czuję, że chciałbym coś mieć, zastanawiam się do czego mi to posłuży. A może już posiadam przedmiot, który spełnia tę funkcję?
5. Nie ma znaczenia, ile mam cosiątek, jeśli moje cosiątko nie mają mnie. Gdy mam zbyt wiele, nawet nie pamiętam co mam. Nie wspominając o tym, by wszystkie te rzeczy lubić (i używać). **Zatem ich nie potrzebuję.**

NIEWYDAWANIE !

Wyjaśnij dzieciom, że odpowiedzialność za przedmioty, które kupujemy, nie kończy się na ich zakupie. Musimy też pomyśleć, co zrobić z nimi potem. Poproś dzieci, aby na początku samodzielnie pomyślały o sposobach, jak można zdobywać różne rzeczy i usługi bez wydawania pieniędzy.

Przykładowe inspiracje:

- Skorzystaj z usług biblioteki lub zorganizuj wśród znajomych tzw. wymiankę lub skorzystaj z opcji „pożycz i oddaj”. W ten sposób można się wymieniać książkami, gramami, a także zabawkami.
- Zrób prezent urodzinowy bez wydawania pieniędzy, może to być bon na wspólnie spędzony czas, np. nocny spacer, wyprawa rowerowa, seans filmowy.

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

Upewnij się, że uczniowie zdobyli wiedzę i umiejętności.

- Wiem, jakimi zasadami powinien kierować się świadomy konsument.
- Potrafię wyjaśnić pojęcia konsumpcjonizm, minimalizm.
- Odróżniam chwilowe “zachcianki” od rzeczywistych potrzeb.
- Orientuję się jakie stałe wydatki ponoszone są przez gospodarstwo domowe.
- Myślę twórczo, jestem kreatywny.
- Moje decyzje są odpowiedzialne. Daję przedmiotom “drugie życie”.

DZIELENIE SIĘ

Na dobry początek...

Przeczytaj "Dobre praktyki współdzielenia" z książki "Ty też możesz uratować świat. Ekoopowieści z Pietruszkowej Woli" (str.69).
Czy w waszej okolicy są podobne organizacje?
Porozmawiaj z uczniami, czy korzystali z ich usług. A może znają inne?
Stwórzcie mapkę takich organizacji. Każdą z nich oznaczcie zaprojektowaną przez siebie ikonką.

CZY WIESZ, ŻE...?

Coworking to dzielenie się miejscem pracy. Wyobraź sobie biuro lub pracownię, w której wiele osób pracuje razem, ale każda z nich robi coś innego. Te osoby nie muszą ze sobą współpracować, żeby pracować w jednej przestrzeni, którą dzielą się, żeby zmniejszyć koszt utrzymania swojego miejsca pracy.

Kto pyta, nie błądzi

Czy dzielenie się jest łatwe?

Zaproponuj rozmowę o tym jakie uczucia towarzyszą dzieleniu się. Poproś uczniów, żeby napisali po jednym słowie, które kojarzy im się z dzieleniem.
Możecie podzielić je na dwie kategorie, za i przeciw dzieleniu się i policzyć ile powodów jest w każdej z nich.

Bądź uważny

Udajcie się na plac zabaw i obserwujcie, jak dzieci dzielą się zabawkami, przestrzenią i czasem. Możecie także zorganizować gry i zabawy, które wymagają współpracy i dzielenia się, aby uczniowie mogli doświadczyć tego bezpośrednio.

CHCĘ WIEDZIEĆ WIĘCEJ

Nie tylko ludzie potrafią się dzielić.
Czy znasz zwierzęta, które także to potrafią?

Przykłady:

Mrówki: Mrówki żyją w koloniach i dzielą się jedzeniem z innymi członkami kolonii. Gdy jedna mrówka znajdzie źródło pożywienia, przynosi je do mrowiska i dzieli się nim z innymi.

Pszczoły: Pszczoły zbierają nektar i pyłek z kwiatów, a następnie przynoszą go do ula, gdzie jest przekształcany w miód. Cała kolonia pszczół korzysta z tego miodu jako źródła pożywienia.

Wilki: Wilki żyją w grupach zwanych watahami i dzielą się zdobytym jedzeniem. Po udanym polowaniu, wilki dzielą się mięsem z całą watahą, w tym z młodymi i słabszymi członkami.

Surykatki: Surykatki żyją w grupach rodzinnych i współdzielą swoje nory. Opiekują się nawzajem swoimi młodymi i dzielą się jedzeniem.

SPRAWDŹ TO

ŚWIĘTO DZIELENIA SIĘ

Zorganizuj dzień, w którym każdy uczeń będzie musiał podzielić się czymś z innymi - może to być jedzenie, czas, pomoc w zadaniu domowym lub rozmowa. Następnie omówcie, jakie uczucia towarzyszyły im podczas dzielenia się.

SPOTKANIE Z PRZEDSTAWICIELAMI ORGANIZACJI POZARZĄDOWEJ

Zaproś przedstawiciela/ przedstawicielkę lokalnej organizacji charytatywnej lub wolontariusza/ wolontariuszkę ING, aby opowiedział/ opowiedziała uczniom o swojej pracy i o tym, jak dzielenie się pomaga potrzebującym. Możecie także zorganizować zbiórkę rzeczy, które następnie przekazacie organizacji.

SPÓŁDZIELNIA KLASOWA

Każdy może się dzielić! Załóżcie własną spółdzielnię klasową. Wystarczy do tego tekturowe pudełko, do którego każdy uczeń włoży przedmiot, którym jest gotowy się podzielić. Może to też być czynność, np. pomoc w nauce matematyki, namalowanie obrazka, pomoc w nauce gry w piłkę nożną.

WIEM, POTRAFIĘ, DZIAŁAM

- *Wiem, jak znaleźć organizacje zajmujące się dzieleniem się w mojej okolicy i rozumiem jak działają.*
- *Rozumiem, czym jest coworking i jak dzielenie się miejscem pracy pomaga zmniejszyć koszty.*
- *Wiem, że można się dzielić nie tylko przedmiotami, ale także usługami.*
- *Świadomie używam krytycznego myślenia i znajduję argumenty za i przeciw.*

LISTA KSIĄŻEK DLA DZIECI O EDUKACJI EKONOMICZNEJ

1. Bednarek J., Ty też możesz uratować świat. Ekoopowieści z Pietruszkowej Woli
2. R. Bright, J. Field, Wieloryb, który chciał więcej, Wyd. Zielona Sowa
3. Bright R., Field J., Wiewiórki, które nie chciały się dzielić. Wyd. Zielona Sowa
4. Drobkiewicz J., Świat w piżamie. Wyd. MAC Edukacja
5. Hart C., Dziewczynki mogą wszystko, Wyd. Amber
6. Hudson K., Za dużo marchewek, Wyd. Amberek
7. Kasdepke G., Zaskórniaki i inne dziwadła z krainy portfela, Wyd. Literatura
8. Kasdepke G., Pestka, drops, cukierek. Ekonomia dzieciennie prosta, Wyd. Literatura
9. Muhle J., Dwa dla mnie, jeden dla ciebie, Wyd. Dwie siostry
10. Radomska-Paluchowska A., Dzieciaki kontra kryzys, Wyd. Skrzat
11. Radomska-Paluchowska A., Podaj dalej!, Wyd. Skrzat
12. Stanecka Z., Oklejak M., Basia i pieniądze, Wyd. Harper Collins Polska
13. Supeł B., Kieszonkowe. Staś Pętelka, Wyd. Zielona Sowa
14. Węgrzecka M., Kotek Mamrotek i regulator chęci, Wyd. Nowa era